

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Afronding behandeling van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petities en burgerinitiatieven* van het Rathenau Instituut

Commissie voor de Verzoekschriften en de
Burgerinitiatieven

aan Commissie voor de Werkwijze (CWW)
van Commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven (CVB)
datum 15 april 2025
betreft Voorstel tot afronding van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petities en burgerinitiatieven*

Geachte Voorzitter,

Op verzoek van de commissie voor de Werkwijze (CWW) heeft de Tweede Kamer opdracht gegeven aan het Rathenau Instituut om onderzoek te doen naar twee instrumenten voor burgerinspraak: burgerinitiatieven en petities. Het resultaat daarvan is het [rapport](#) *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petities en burgerinitiatieven* (2022).¹ De CWW gaf daarmee uitvoering aan de [motie](#) van de leden Van der Molen en Özütok (Kamerstuk 35 340, nr. 7) die opriep 'te onderzoeken of een digitaal platform voor het starten van petities voor de Tweede Kamer toepasbaar is'. Voor de CWW gaf de motie aanleiding breder te verkennen wat de ervaringen zijn van burgers en volksvertegenwoordigers met petities en burgerinitiatieven, en hoe de werking van beide instrumenten kan worden verbeterd ten aanzien van belangrijke democratische waarden zoals transparantie en toegankelijkheid. Doel van het onderzoek was om zicht te krijgen op de mogelijkheden voor verbetering van deze instrumenten, eventueel door middel van een digitaal platform in overheidsbeheer.

De uitwerking van de aanbevelingen uit het rapport lag in eerste instantie in handen van de CWW. Op 7 juni 2023 heeft de CWW de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven (CVB) gevraagd de aanbevelingen verder uit te werken en om de CWW op de hoogte te houden van de voortgang. In bijlage 1 onderaan deze brief vindt u een tijdslijn van de voorgeschiedenis van de behandeling van het rapport.

Met deze brief bericht ik u over de wijze van opvolging en afronding van de aanbevelingen uit het rapport. De CVB stelt voor om de behandeling van het rapport af te ronden.

¹ De [presentatie](#) van het rapport aan de commissie voor de Werkwijze is terug te zien via Debat Direct.

datum 15 april 2025

betreft Voorstel tot afronding van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petities en burgerinitiatieven*

Uitkomsten rapport

Het onderzoek brengt naar voren dat de petitie een instrument is dat gewaardeerd wordt en tegemoetkomt aan behoeften van burgers en Kamerleden. Het burgerinitiatief is minder toegankelijk dan de petitie. De informatievoorziening over het proces en voortgang wordt als slecht ervaren, en de drempel tot indienen wordt ervaren als niet in verhouding tot het effect ervan. Veel initiatieven worden bovendien niet-ontvankelijk verklaard. De huidige werkwijze rondom petities en burgerinitiatieven is vooral ingericht volgens de logica van de Tweede Kamer en daardoor niet erg toegankelijk voor burgers die minder bekend zijn in 'het Haagse'. Hierdoor bestaat het risico dat de instrumenten met name gebruikt worden door burgers en organisaties die hun weg naar de politiek toch al kennen. Dat roept de vraag op of een digitaal platform kan helpen om het proces beter af te stemmen op de wensen en behoeften van burgers.

Het rapport schetst de mogelijkheden van en aandachtspunten bij een digitaal platform. Tegelijkertijd geven de onderzoekers aan dat ook zonder nieuw digitaal platform het al een stuk eenvoudiger kan worden voor burgers om de dingen die zij belangrijk vinden voor het voetlicht te brengen. Daarvoor doen de onderzoekers vijf praktische aanbevelingen:

1. Verschaf betere informatie [op de website] over het proces rondom petities en burgerinitiatieven, voer een ontvankelijkheidstoets van een burgerinitiatief uit voordat burgers handtekeningen gaan verzamelen;
2. Creëer betere omstandigheden voor de aanbidding van petities;
3. Beleg de taken van een petitiecommissie bij de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven;
4. Tuig een petitieloket op;
5. Versterk de ambtelijke ondersteuning.

Alvorens te overwegen of een digitaal platform voor petities en/of burgerinitiatieven in overheidsbeheer wenselijk is, roept het Rathenau Instituut de Tweede Kamer op zich te bezinnen op de vraag wat men precies met burgerinspraak wil bereiken en wat ze daarbij belangrijk vindt. Daartoe bevat het rapport drie aandachtspunten:

1. Bepaal wat je wilt bereiken met instrumenten die de interactie met burgers intensiveren en wat je bereid bent daarvoor te doen;
2. Denk van buiten naar binnen;
3. Zoek de samenwerking.

Uitwerking van de aanbevelingen: Versterken van de toegankelijkheid van petities en burgerinitiatieven

Toegankelijke en transparante communicatie helpen het voor burgers eenvoudiger te maken om de dingen die zij belangrijk vinden voor het voetlicht te brengen, zo stelt het rapport. Daarom is ingezet op het versterken van de toegankelijkheid van petities en burgerinitiatieven. Hieronder licht ik de inzet op enkele punten nader toe. Voor een

datum 15 april 2025

betreft Voorstel tot afronding van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petities en burgerinitiatieven*

volledig overzicht van de acties verwijs ik u naar de bijlage 2 'Overzicht realisatie aanbevelingen' onderaan deze brief.

Om potentiële indieners meer informatie te verschaffen over manieren om de Tweede Kamer te bereiken, is de informatie over instrumenten voor burgerinspraak gebundeld op de webpagina [Hoe krijg ik invloed?](#) De online-informatie over (onder meer) verzoekschriften, petities en burgerinitiatieven is verbeterd. Infographics bieden in één oogopslag inzicht in hoe een verzoekschrift of burgerinitiatief in te dienen. Daarbij worden ook de zogenoemde ontvankelijkheidscriteria uitgelegd. De CVB vindt het belangrijk dat burgers inzicht hebben in welke petities en burgerinitiatieven zijn ingediend en wat daar vervolgens mee wordt gedaan. Daarom is via een [hyperlink](#) op de website *Hoe krijg ik invloed?* in te zien welke petities zijn aangeboden en op de planning staan. Dit voorjaar wordt ook de 'burgerinitiatievenmonitor' gelanceerd op de website van de Tweede Kamer, waarmee direct een overzicht van ingediende burgerinitiatieven is in te zien, en hun behandelstatus. En ook de Stafdienst Communicatie besteedt via de sociale mediakanalen van de Kamer nu regelmatig aandacht aan instrumenten voor burgerinspraak, zoals de aanbidding van de burgerinitiatieven. Deze acties helpen om de instrumenten die burgers kunnen inzetten voor inspraak in de Tweede Kamer bekender, toegankelijker en transparanter te maken.

Uit de aanbevelingen van het Rathenau Instituut komt het belang naar voren van een goede begeleiding van initiatiefnemers bij het indienen van petities of burgerinitiatieven. Hieraan is opvolging gegeven door een online petitieloket te openen. Via een e-mailadres en telefoonnummer is een centraal punt gecreëerd waar burgers terecht kunnen met een verzoek om een petitie aan te bieden of om vragen te stellen. Het loket wordt ondersteund door de staf van de CVB. Verzoeken tot petitie-aanbiddingen worden vanuit dit loket direct doorgestuurd naar de betreffende vaste commissie. Burgers kunnen ook nog steeds direct terecht bij de vaste commissie. De aanbeveling uit het rapport om een aparte petitie-commissie in te stellen is niet overgenomen; de behandeling van petities blijft daarmee belegd bij de vaste Kamercommissies.

Aan potentiële indieners van burgerinitiatieven geeft de staf van de CVB op verzoek globaal ambtelijk advies over het voorstel waarover initiatiefnemers steunbetuigingen willen gaan verzamelen. Dit betreft nadrukkelijk een globaal advies, waar de potentiële indiener geen rechten aan kan ontleen. Het kan de potentiële indiener wel helpen in de afweging het burgerinitiatief al dan niet op te starten.

Daarnaast is ingezet op het verbeteren van de omstandigheden waarin petities en burgerinitiatieven worden aangeboden en de zichtbaarheid van de aanbiddingen. De akoestiek van de Statenpassage in B67 is verbeterd door middel van het aanbrengen akoestisch materiaal dat de galm in de Statenpassage vermindert. Dit punt is bovendien onder de aandacht gebracht van de ontwerpers van het Tweede Kamercomplex op het Binnenhof. Om de zichtbaarheid van de stem van de burger in het gebouw te vergroten stelt de CVB voor om te verkennen of een vaste 'etalage-plek' voor recent ontvangen petities kan worden gecreëerd in de Statenpassage.

datum 15 april 2025

betreft Voorstel tot afronding van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petitie en burgerinitiatieven*

De CVB is, tot slot, voornemens om het Kamerinstrument burgerinitiatief te evalueren. Hierbij zullen ook twee aandachtspunten van het rapport - met betrekking tot het moment van een ontvankelijkheidstoets en een digitale werkwijze - worden meegenomen.

Tot slot

Toegankelijke en transparante communicatie helpen het voor burgers eenvoudiger te maken om de dingen die zij belangrijk vinden voor het voetlicht te brengen. Bovenstaande acties dragen daaraan bij. Maar om voor het voetlicht te blijven krijgen wat burgers belangrijk vinden, moet de Tweede Kamer als geheel hier duurzaam aandacht aan blijven besteden. Het is van belang dat de Tweede Kamer blijft reflecteren op de instrumenten die vormgeven aan de interactie met burgers, wat zij daarmee wil bereiken, en hoe ze haar volksvertegenwoordigende functie wil inkleden.

De voorzitter van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven,

Raoul White

datum 15 april 2025

betreft Voorstel tot afronding van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petitie en burgerinitiatieven*

Bijlage 1: Tijdlijn behandeling rapport *Voor het voetlicht*

² Achtergrond: De Tweede Kamer heeft met algemene stemmen de motie van de leden Van der Molen en Özütok (Kamerstuk 35 340, nr. 7) aangenomen en daarmee de wens uitgesproken om te onderzoeken of en hoe een digitaal platform voor het starten van petitie voor de Tweede Kamer geregeld kan worden. De CWW is belast met de uitvoering van deze motie. De commissie heeft besloten het instrument burgerinitiatief bij dit onderzoek te betrekken en heeft tevens geconstateerd dat er nog een vraag achter deze motie zit, namelijk of de huidige instrumenten (petitie en burgerinitiatieven) naar verwachting functioneren, in het bijzonder met betrekking tot transparantie en toegankelijkheid. Om deze vragen te beantwoorden is door de CWW besloten extern onderzoek te laten uitvoeren.

datum 15 april 2025

betreft Voorstel tot afronding van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petitie en burgerinitiatieven*

Bijlage 2: Overzicht realisatie aanbevelingen

Aanbeveling	Stand van zaken
1a. Verschaf betere informatie over het proces rondom petitie en burgerinitiatieven	Gerealiseerd - Teksten op website Tweede Kamer en Rijksoverheid.nl geactualiseerd, aangevuld en toegankelijker gemaakt (o.a. de nieuwe pagina Hoe krijg ik invloed? op www.tweedekamer.nl); Infographics op de commissiepagina geplaatst over het proces rondom verzoekschriften en burgerinitiatieven. Hierbij worden ook de ontvankelijkheidscriteria begrijpelijker toegelicht, zodat minder verwarring kan ontstaan over de betekenis van de begrippen; - Dynamische hyperlink gemaakt naar overzicht van petitie die de afgelopen tijd zijn aangeboden en op de planning staan; - De Stafdienst Communicatie besteedt via de sociale mediakanalen van de Kamer meer aandacht aan instrumenten voor burgerinspraak, zoals de aanbidding van de burgerinitiatieven. Er worden nu met regelmaat bijdragen geplaatst waarin achtergrond en uitleg wordt geboden over vormen van burgerinspraak. Afronding - In Q2 wordt de 'burgerinitiatievenmonitor' gelanceerd op de website van de Tweede Kamer (in vergelijkbare vormgeving als de wetgevingsmonitor).
1b. Voer een ontvankelijkheids-toets van een burgerinitiatief uit voordat burgers handtekeningen gaan verzamelen	Gerealiseerd - De staf van de CVB geeft op verzoek globaal ambtelijk advies aan potentiële indieners van burgerinitiatieven over het voorstel waarover zij steunbetuigingen willen gaan verzamelen. Dit betreft nadrukkelijk een globaal advies, waar de potentiële indiener geen rechten aan kan ontlelen. Het kan de potentiële indiener wel helpen in de afweging het burgerinitiatief al dan niet op te starten. Vervolg - De inhoudelijke ontvankelijkheids-toets van een burgerinitiatief door de CVB vindt nog steeds plaats nádat burgers de benodigde 40.000 steunbetuigingen hebben verzameld. Aanpassing van de regeling is verstrekkend en vereist een Kamerbesluit. Het voorstel is om de wijze en het moment van een ontvankelijkheidstoets mee te nemen in de evaluatie van het burgerinitiatief door de CVB.
2. Creëer betere omstandigheden voor de aanbidding van petitie	Gerealiseerd De akoestiek Statenpassage in B67 is verbeterd door middel van het aanbrengen van materieel op de zuilen dat de galm in de Statenpassage grotendeels wegneemt, en het toevoegen van panelen met akoestisch materieel.

datum 15 april 2025

betreft Voorstel tot afronding van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petities en burgerinitiatieven*

	- De aanbeveling om de akoestiek en allure te vergroten is onder de aandacht gebracht van de ontwerpers van het Tweede Kamercomplex op het Binnenhof. In het huidige ontwerp voor de renovatie wordt akoestisch materiaal aangebracht aan de achterwand van gebouw H waarmee de nagalmtijd in de Statenspassage wordt verminderd t.o.v. de situatie voor de verhuizing. Aanvullend kan nog worden gekeken naar een meubilaire oplossing. De locatie van de petitie-aanbiedingen in de Statenspassage blijft hetzelfde als voorheen (bij gebouw J). Vervolg - Om de zichtbaarheid van de stem van de burger in het gebouw te vergroten is <u>het voorstel om te verkennen of een vaste 'etalage-plek' voor recent ontvangen petities kan worden gecreëerd in de Statenspassage</u>, naar voorbeeld van de <u>tijdelijke tentoonstelling 'De stem van de burger'</u> die door de Dienst Informatie en Archief in september 2024 is georganiseerd.
3. Stel een petitiecommissie in	Gerealiseerd - De behandeling van petities is in Nederland belegd bij de vaste Kamercommissies. Er is een online petitieloket geopend die wordt beheerd door de staf van de CVB (zie bij punt 4). Afronding - Er is tijdens de uitwerking van het rapport geen voorstel gedaan om een aparte petitie-commissie in te richten; petities blijven dus een aangelegenheid voor de vaste commissies. Het voornaamste voordeel dat het Rathenau Instituut verwachtte van een petitiecommissie – betere begeleiding van indieners aan de voorkant en de achterkant van het proces – wordt in de praktijk op ambtelijk niveau wel gerealiseerd, namelijk door de inrichting van een petitieloket (zie volgende aanbeveling).
4. Tuig een petitieloket op	Gerealiseerd E-mailadres petities@tweedekamer.nl is geopend en wordt beheerd door de staf van de CVB. Ook is op de website een telefoonnummer vermeld. Daarmee is een centraal punt gecreëerd waar burgers terecht kunnen met een verzoek om een petitie aan te bieden of om vragen te stellen. Verzoeken tot petitie-aanbiedingen worden vanuit dit loket direct doorgestuurd naar de betreffende vaste commissie. Burgers kunnen ook nog steeds direct terecht bij de vaste commissie.
5. Versterk de ambtelijke ondersteuning	Gerealiseerd Staf CVB is uitgebreid met 0,5 fte adjunct-griffier.

datum 15 april 2025

betreft Voorstel tot afronding van het rapport *Voor het voetlicht – kansen voor het vergroten van de stem van burgers met petitie en burgerinitiatieven*

Opvolging overige aandachtspunten

Het invoeren van een digitaal platform voor het indienen van petitie en burgerinitiatieven	Vervolg Met de uitwerking van de praktische aanbevelingen zijn veel van de problemen waar het digitaal platform voor <i>petities</i> een oplossing voor zou moeten zijn, weggenomen. Wat betreft het invoeren van een digitaal platform voor <i>burgerinitiatieven</i> is het voorstel om dit mee te nemen in de evaluatie van het burgerinitiatief door de CVB.
Bepaal wat je wilt bereiken met instrumenten die de interactie met burgers intensiveren en wat je bereid bent daarvoor te doen	Vervolg Dit aandachtspunt zal voor wat betreft de instrumenten voor burgerinspraak die zijn belegd bij de CVB worden meegenomen in de uitwerking van de kennisactiviteit over de 'werkwijze van de CVB in theorie en praktijk' en bij de voorgenomen evaluatie van het burgerinitiatief.